

Vandamikið fýrverk

MISTI HONDINA AV FÝRVERKI

– Meðan eg geri bumbuna klára, brestur hon í hondini á mær, og øll yvirfladan á hondini verður skrødd av. Bara tummilin er eftir, sigur Hans Debes úr Havn, sum misti hondina, tá hann sum 13 ára gamal gjørði heimagjördar bumbur úr fýrveri saman við einum vinmanni

ANNIKA KUNOY IM
ANNIKA@SOSIALURIN.FO

3. januar 1980 spældi 13 ára gamli Hans Debes heima hjá einum vinmanni. Dagarnar frammanundan høvdu teir fingist við at gera heimagjördar bumbur úr fýrverki, sum var eftir frá nýggjárinum. Teir høvdu gjørt nakrar rørbumbur bæði úr pappíri, ið varð klistrað saman og úr koparrøri við kruti úr bamsum, hanum og heksahyli. Rørið var síðani bukkað fyri, og eitt fjús varð sett í holið.

Hetta nýggjárið var fyrstu ferð, teir royndu at gera bumbur, og tað var ógvuliga spennandi, tí vanligu fýrverkið, sum var til keyps tá, var ikki líka ógvusligt, sum tað er í dag, og rakettirnar vóru heldur ikki so stórar og ógvusligar, greiðir Hans Debes frá.

Bumba brast í hondini

Hendan dagin fyri 38 árum síðani gingu teir inn og út úr kjallarinum hjá vinmanninum og baksaðu við heimagjördar bumburnar. Skúlin var ikki byrjaður aftur, og foreldrini vóru til arbeiðis. Teir høvdu

roynt at brostið nakrar av bombunum, og tær eydnaðust væl.

– Vit gjørdur eina ella tvær bumbur afturat, men meðan eg standi og bukki endarnar, og geri bumbuna klára, brestur hon í hondini á mær. Óivað havi eg kroyst ov nógv, og ein neisti er komin til. Bumban brestur upp eftir, og øll yvirfladan á hondini verður skrødd av. Bara tummilin er eftir. Hinir fingrarnir og lógvin ruku av, sigur Hans Debes um hendingina.

Dagurin stendur sólarklárur í minni hansara, og kann greiðir frá, at vinmaður hansara, sum stóð við síðuna av hvakk við, tá onkur finger rakti hann, og hann sá blóðið spræna úr hondini. Hann sá tó ongantíð hondina, tí so skjótt bumban brast, skundaði Hans sær uppá til stóra beiggja vinmannin, sum síðani bað hann renna heim eftir hjálpi. Hann búði á leið 100 metrar frá vinmanni sínum, so tað var ein stuttur teinur.

– Eg visti beinanvegin, at eg hevði mist hondina. Eg rann heim, og eg minnst, at eg hugsaði nógvar negativar tankar hesa stuttu løtuna. Eg hugsaði beinanvegin um avleiðingarnar, sum hetta fór at fáa, og um alt tað, sum eg nú ikki fór at kunna gera, sigur hann.

– Har var nokkso nógv blóð, men eg fólði onga pínu. Kroppurin doyvdi sárið, og eg fólði onki tá, leggur hann afturat.

Heimkomin goymdi hann hondina handan bakið, og rópti á mammu sína um at geva sær eitt handklæði. Hann vísti henni ikki hondina tá, men ballaði hondina í handklæðið, og bað mammu sína ringja eftir sjúkrabili. Síðani gekk alt við rúkandi ferð.

– Tað gekk skjótt. Vit fóru beinanvegin ímóti sjúkrabilinum, og so var tað við fullari ferð á Landssjúkrahúsið. Eg fólði framvegis onki í hondini, men komin á sjúkrahúsið byrjaði eg at merkja píruna, og eg fekk tá doyvdandi heilivág við tað sama, sigur Hans Debes.

Hann varð lagdur undir skurð alt fyri eitt, og hann greiðir frá, at lækurin segði honum, at hann ikki var vísur í, um hann fór at klára at bjarga tummilinum, sum var einastu fingurinn, ið eftir var á hondini, tí óvist var, hvussu tað var vorðið við nervum og spongum. Lukkutíð eydnaðist skurðviðgerin væl, og Hans fekk brúkt tummilin.

Dagin eftir varnaðist hann, at hann eisini hevði fingið fleiri splintur í beinið, tá rørbumban brast. Heilin hevði als ikki skrásett ta píruna, tí hann hevði savnað seg um hondina.

– Eg fekk fýra pentur í beinið tá. Tað er ótrúligt, hvussu heilin arbeiðir, tí hevði eg ikki havt mist hondina, men bert fingið splintur í beinið, so hevði eg havt ræðuliga ilt í beininum, staðfestir hann.

Lærði at liva við einari hond

Hann var tá innlagdur í nakrar dagar, og tað var uppá tal, at hann skuldi til Danmarkar at leggjast undir skurð aftur. Men tá hann var hjá lækna í Danmark, fekk at at vita, at skurðurin hjá føroyska læknanum var so mikið væl av hondum greiddur, at onki meir var at gera. Hann fekk tá eina potesu, sum hann hevur brúkt síðani.

Floksfelagarnir og vinfólk annars vandu seg skjótt við nýggju

Eg visti beinanvegin, at eg hevði mist hondina. Eg rann heim, og eg minnst, at eg hugsaði nógvar negativar tankar hesa stuttu løtuna. Eg hugsaði beinanvegin um avleiðingarnar, sum hetta fór at fáa, og um alt tað, sum eg nú ikki fór at kunna gera

tilveruna hjá Hans, og tá hann hevði fingið potesu, vandi hann seg eisini sjálvur við at skula klára seg við eini hond.

– Tað var ongin trupulleiki, og eg haldi, at man leggur seg merkliga skjótt eftir at tillaga seg, og gera tingini uppá tann mátan, sum man klárar at gera tingini uppá, sigur hann.

Hann hevur ikki pínu í hondini, men hóast hann manglar eina hond, so fólir hann hana, tá hann knýtir lógvan.

– Eg kann gott knýta lógvan, og so fólir eg spengurnar og nervarnir. Tað er merkilig, tí teir ikki eru har, sigur hann.

– Tá óhappið hendi, hevði eg nógvar tankar um, hvat eg nú ikki fór at kunna, men eg kundi gera tað

mesta kortini, og tað gekk eisini nokkso skjótt, sigur hann.

Hans Debes heldur, at tað var gott, at óhappið ikki hendi nøkur ár seinni, tá hann var í viðkvomu tannáringatíðini, tí hann tiltagaði seg skjótt og natúrliga til at skula liva við einari hond.

– Tað var frægari, at eg var so mikið ungur, sum eg var, tá tað hendi, áðrenn eg var í tí aldrinum, at eg byrjaði at ganga í býnum, sigur hann.

Hóast hann á ongan hátt krógvar hondina, so kann hann mangan – og tann dag í dag eisini – vera saman við fólki, sum hann ikki kennir í fleiri umførum, áðrenn tey uppdaga, at hann hevur mist hondina.

– Av onkrari orsök er tað ikki so sjónligt, og eg hugsar ikki so nógv um tað sjálvur nú, sigur hann.

Hann var tó ómetaliga heppin, at hann bert misti eina hond. Spreingingin kundi elvt til nógv ógvusligari skaða og enntá deyða, um hon rakti aðra staðni á kroppinum.

– Tað var ein øgiligur smeytur, og kundi veri nógv verri. Í síðsta enda eri eg sloppin væl, sigur hann.

Fyrivarin við fýrverki

Í dag hevur Hans Debes ongar trupulleikar við fýrverki, men hann er serliga fyrivarin, tá hann fer at skjóta.

– Eg havi ongar trupulleikar við tí í dag, og eg skjóti eisini fýrverk, men vandin er í tonkunum, og eg eri varin. Eg fylgi vanligu trygdarreglunum, og eg fari ongantíð aftur til fýrverk, sum ikki riggar, og eg haldi ongantíð fýrverk í hondini, sigur hann, og leggur afturat, at tað

Tað var ein øgiligur smeytur, og kundi veri nógv verri. Í síðsta enda eri eg sloppin væl